

“8 Approaches Towards the Specialness of the Land of Israel”

1. **יומא, ט ע"ב**
 מקדש שני... מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם... ריש לקיש הוי סחי בירדנא, אתא רבה בר בר חנה יהב ליה ידא. אמר ליה: אלהא! סנינא לכו (פרש"י: לכל בני בבל שלא עלו בימי עזרא), דכתיב +שה"ש ח+ "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז", אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא - נמשלתם ככסף, שאין רקב שולט בו, עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו.
2. **שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ח**
 אם חומה היא, אלו ישראל העלו חומה מבבל לא חרב בית המקדש בהיא שעתא פעם שנית.
3. **החפץ חיים, שמירת הלשון, חתימת הספר, פ"ג**
 ואף אנו נאמר בענייננו, דלפי זמננו בעו"ה שהופקר אצל איזה אנשים לגמרי העון לשה"ר ורכילות, אם א' יתחזק תמיד בענין שמה"ל שלא לעבור על עון לשה"ר ורכילות, כמה מהשכר יגיע לו עי"ז. דהלא ידוע הוא מה שכתוב בסי' חרדים דמצוה שאין לה דורשין, היא כמת מצוה, ומצוה שאין לה רודפין, רדוף אחריה לעשותה. מפני שהמצוה מקטרגת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכל. וכבר ידוע גודל ענינו של מת מצוה. ממה דאמרו (ברכות כ') דאפילו כהן גדול ונזיר והולך לשחוט פסחו ולמול את בנו.
4. **ספרי דברים, פ' ראה יב, פיסקא פ-** מעשה ברבי יהודה בן בתירה ורבי מתיא בן חרש ורבי חנניה בן אחי רבי יהושע ורבי יונתן שהיו יוצאים חוצה לארץ והגיעו לפלטום וזכרו את ארץ ישראל. זקפו עיניהם וזלגו דמעוניהם וקרעו בגדיהם וקראו את המקרא הזה +דברים/ יא לא+ "וירשתם אותה וישבתם בה ושמתם לעשות את כל החקים האלה", חזרו ובאו למקומם, אמרו: **ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה.**
5. **ר' יהודה הלוי, ספר הכוזרי, מאמר ב, כג- כד**
כג: אם כן הלא עובר אתה על מצוה המחויבת לפי תורתך אם אינך עולה אל המקום ההוא ואינך עושהו בית חייך ומותך- אם כי אתה אומר: "רחם על ציון הי היא בית חיינו"!!... **כד:** אכן מצאת מקום חרפתי, מלך כוזר! כי אמנם חטא זה הוא אשר בגללו לא נתקיים היעוד אשר יעד הא-לוה לבית שני.
6. **ר' יעקב עמדין (היעב"ץ), סידור בית אל, עמ' יד**
 ובאמת היא תמיהא קיימת על ישראל קדושים. בכל מקום הם הקפידו על עצמן בכמה דקדוקי מצות שהחזיקו בהם מדקדקים בהם ביותר מפזרים ממון רב וטורחים מאד לקיימן בשלימות האפשרי. ומדוע מזלזלין ומתעצלין במצוה החביבה הזאת, **יתד שכל התורה תלויה בו?**
7. **אור החיים הקדוש, סוף פרשת נצבים**
 ולדבקה בו וזה הוא עצמו החיים בעה"ז ואורך ימים לעה"ב... ודבר זה ג"כ הוא מהשגת השלימות כי ישיבת הארץ היא מצוה כוללת כל התורה. צא ולמד ממאמרם ז"ל שכל ההולך בה ד' אמות יש לו חלק לעולם הבא שכלו חיים.
8. **גיטין ח ע"ב-** אע"ג דאמירה לעכו"ם שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן.
9. **תוספות, שם-** אבל משום מצוה אחרת לא היינו מתירין אמירה לעכו"ם במלאכה דאורייתא.
10. **תוספתא מסכת עבודה זרה ד, ג (או ה, ב)-** ישרה אדם בארץ ישרי ואפילו בעיר שרובה גוים ולא בחוצה לארץ ואפילו בעיר שכולה ישרי מלמד **ישרי שקולה כנגד כל מצות שבתורה.**
11. **שולחן ערוך, אבן העזר, סימן עה, ג-** בד"א, מח"ל לח"ל, מא"י לא"י; אבל מח"ל לא"י, כופין אותה לעלות ואפילו מנוה יפה לנוה הרע, ואפילו ממקום שרובו ישראל למקום שרובו עובדי כוכבים.
12. **הרב צבי יהודה קוק, ארץ צבי, עמ' 201**
 שאלה: בענין שלמות א"י האם אין להתחשב במצבי פקוח נפש? הרב צב"י: פקוח נפש קיים בכל מלחמה, וכן במלחמת מצוה זו. אנו נכנסים בה על דעת כן שנהיה במצב של פקו"נ. הרמב"ם מגדיר בדברים ברורים שמלחמה היא מציאות בה הורגים ונהרגים. זאת המצוה היחידה בתורה שהיא על מנת כן. בכל המצוות האחרות הדוחות פקו"נ ונאמר בהן "יהרג ואל יעבור", אין שום ענין לעמוד לכתחילה מול התותח כדי להיהרג, ואם אפשר להמלט, יש להמלט. אבל מצוה זו של כבוש ארץ ישראל ושלטון א"י היא על דעת מסירות מנפש.
13. **ר"ב הלוי עפשטיין, תורה תמימה, דברים יב-** לא נתבאר טעם דבר זה, ויתכן לומר משום דבכלל אי אפשר לקיים כל המצוות כולן שבתורה רק בא"י.

14. מהר"ל, גור אריה, בראשית א, א- לפי שאם יאמרו וכו'. וא"ת דאכתי קשה דמאי ענין נתינת הארץ לישראל אצל מצות התורה שכתוב זה בתורה? ואין זה קשיא מפני שרוב מצות התורה תלויות בארץ.

15. ס' החרדים, נט- וכו' רמב"ן במנין תרי"ג מצות ישיבת א"י כל עת ורגע שהאדם בא"י הוא מקיים המצוה זו.

16. רמב"ן ויקרא, יח, כה- מן הענין הזה אמרו בספרי (עקב מג), ואבדתם מהרה (דברים יא ז), אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינין במצות שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים, משל לאדון שכעס על אשתו ושלחה לבית אביה, אמר לה הוי מתקשטת תכשיטים שכשתחזרי לא יהיו עליך חדשים, וכן אמר ירמיה (לא כ) הציבי לך ציונים, אלו המצות שישראל מצוינין בהם: והנה הכתוב שאמר ואבדתם מהרה... ושמעתם את דברי אלה וגו', אינו מחייב בגלות אלא בחובת הגוף כתפילין ומזוזות, ופירשו בהן כדי שלא יהו חדשים עלינו כשנחזור לארץ, כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה'. ולפיכך אמרו בספרי וירשתם אותה וישבתם בה ושמרתם לעשות (דברים יא לא לב), ישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות שבתורה, וכך הוא בתוספתא דע"ז (ה ב). וזו היא מחשבת הרשעים (סנהדרין קה א) שהיו אומרים ליחזקאל, רבינו יחזקאל עבד שמכרו רבו יש עליו כלום?!

17. דברים ה, כח- ו, א- (כח) ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה... וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה ה' א-להיכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה.

18. שו"ת הריב"ש סימן קא- אבל ישוב א"י, אינה מצוה לשעתה, אלא מצוה המתקיימת לעולם היא, ומצוה ותועלת היא לכל ישראל, שלא תשתקע ארץ קדושה ביד טמאים, ואין למדין ממנה לשאר מצות.

19. הראי"ה קוק, שבת הארץ / מבוא / [טו] ארץ-ישראל דומה לתלמוד-תורה: ותלמוד-תורה, אע"פ שהוא מביא לידי המצוות כולן, מכל-מקום חלילה לומר, שערכה של תורה איננו כ"א הכשר למעשה המצוות, אבל היא עליונה וחשובה בקדושתה בפני עצמה, עד שאפילו כשלומדין מה שאי אפשר לקיים כלל אין שיעור למעלת הלימוד ההוא, ועוד הוא גדול באיזה פנים מן הלימוד שאפשר לקיימו במעשה, שהרי זה נחשב ג"כ עשיה, כדאמרינן (מנחות ק"י א); "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם", ואין שיעור למעלת התורה של הלימוד בדברים שאין להם שום יחש לעניני מעשים, כי היא בעצמה עליונה מכל; אלא שבכלל גדול מעלתה כלולה גם מעלה זו שהיא מביאה לידי מעשה. - כמו כן היא קדושת ארץ ישראל, אע"פ שבקדושתה היא מביאה אותנו גם בחורבנה לידי כמה מצוות, שאין לנו דוגמתן בחוץ- לארץ, וק"ו בבנינה... מ"מ לא זה הוא כל עיקר מעלתה... כי עצם ישיבת א"י מצד עצמה שקולה היא נגד כל המצות שבתורה... ואינה רק הכשר לקיום המצוות... וכן בספר כפתור-ופרח (פ"ו) שקדושת א"י היא מעלה בפני עצמה חוץ מקדושת המצוות התלויות בארץ, אלא שמצורף לזה היא מעוטרת, מפני יקרת מעלתה ושלמות ישראל התלויה דוקא בה, - במצוות רבות התלויות בארץ. וכתב שם: "וכן יעקב אבינו ויוסף הצדיק ומשה כולם היו משתוקקים להקבר בא"י בהיותם חוצה לארץ, ואע"פ שעדיין לא נכבשה.

20. שו"ת הרשב"א חלק א סימן קלד - שאלת מה שאמרו כל הדר בחוצה לארץ כמי שאין לו א-לוה. תשובה- לפי שא"י נקראת נחלת ה'... ועיקר מצות התורה כולן בארץ הן עד כי כמה מצות אין נוהגות כלל אלא בארץ. כמו שאמרו במדרש הציבי לך ציונים (ירמיה לט).

21. הראי"ה קוק, אורות- ארץ-ישראל / א- ארץ-ישראל איננה דבר חיצוני, קנין חיצוני לאמה, רק בתור אקמצי למטרה של ההתאגדות הפלילית והתזקת קיומה החמרי או אפילו הרוחני. ארץ-ישראל היא חטיבה עצמיתית קשורה בקשר-חיים עם האמה, חבוקה בסגלות פנימיות עם מציאותה.

22. ישעיהו סב, ה- כי יבעל בחור בתולה יבעלך בניך ומשוש חתן על כלה ישיש עליך א-להיך.

23. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן רלד- וגם הרמב"ם דלא מנה למצות עשה ישיבת א"י כמו שחשב הרמב"ן במניין המצות (פוסק "לעולם ידור אדם בא"י... וכו')... מפני קדושה שבה...

24. בבלי, סנהדרין, צח ע"א - וא"ר אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנא' +יחזי ל"ו+ ואתם הרי ישראל ענפכם תנתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'. (רש"י: כשתתן א"י פריה בעין יפה אז יקרב הקץ).

25. הגרי"מ חרל"פ, ממעיני הישועה חלק ב' פרק מה', עמ' קצו- בכל תקופה ותקופה ישנה נקודה עיקרית שדרך הנקודה ההיא מאיר כל הטוב ומתוכה מתנוצצים כל קיומי התורה והמצוות שבתקופה ההיא, שיודעים הם שאם יעכבו בעד הפרחתה של הנקודה ההיא ימנעו בזה כל השפעת האורה והקדושה שבאה דרך הצינור הלזה... ובעקבתא דמשיחא הנקודה העיקרית היא ארץ ישראל וממנה נובע הכל ומבלעדי ההתאחוות בה אין שום השפעה של קדושה בעולם, ואין פלא אם כל העמים רוצים לעכב ביאתם של ישראל באה"ק והתקשרותם בה, וכל כובד ההתנגדות שלהם היא בעיקר על הנקודה הזאת.